

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrta leta razumno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računam naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne števe. se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravljalstvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje števe 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak terek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 52.

V Ptuj v sredo dne 24. decembra 1908.

IX. letnik.

Tiha noč, sveta noč . . .

Prizigajte male lučice na božičnem drevescu, okinčajte svete jaslice, — zvonovi naj ob polnoči zapojejo in otroško veselje, srečna polnočnost naj prihaja zopet v vaša srca . . . kajti prazniki božanskega rojstva so zopet prišli . . .

Kolikokrat sem že praznoval božične praznike! In naj so se tudi razmere predručajile, naj me je vodilo kruto življenje po trnjevi poti ali pa po gladkih stezah hipne sreče, — vedno se je vrnilo v kljub sovraštvu in jezi in trpljenju ob svetem večeru ono milo otroško čustvo, napolnjeno z daljnimi zvonjenjem, s sladkim upanjem in hrepenenjem pričakovanjem . . .

Oj tiho hrepenenje otroških let! Na sredi sobe je stala visoka smreka in na smreki stotero reči, pozlačenih orehov, rdečih jaboljkov, in stotero svitlih malih svečic, podobnih nebeškim zvezdicam. In pod drevescem smo stali verni otročiči, gledali z žarečimi očmi navzgor na vse te krosove in iztegavali nedolžno ročice proti luči . . . Oče in mati sta stala ob strani in gledala na svojo deco z veselo zadovoljnostjo . . . In iz malih ust je zašumela pesen — „tiha noč, sveta noč“ . . . Oj, spominjam se jasno teh srečnih božičnih večerov! Nekega svetega večera pa sem opazil v očetovem očesu solzo; mala, svitla solza je bila to in le za trenutek se je pokazala na resni lici očetu. Takrat te solze nisem razumel.

Prišel pa je sveti večer, ki smo ga praznovali že — brez očeta. Tam na pokopališču je stal en griček več in pod gričem je spal on, — on, ki nam je tolikokrat lučice na smreki prižigal. Zdaj smo mi otroci njemu svečice prižigali, pa ne na drevesu marveč na grobu, ne ob svetem večeru temveč na dan Vsehsvetih . . . Takrat smo se pod božično smreko vsi jokali. Mati nas je stisnila k srcu in v vročem objemu smo čutili, da plava očetov duh med nami, da

nam je blizu, čeprav nevidno, da nas gleda s svojimi ljubečimi očmi . . .

Leta in leta so minula. In prišel je sveti večer, ko sem ga pričakoval sam kot krepki mladenič v daljni tujini. Prvi sveti večer je bil to, ki sem ga praznoval brez smrečice in brez luči in brez starišev, — sam, zapuščen, žalosten . . . Sedel sem v svoji sobi in zrl skozi okno na morje, v katerem se je igrala luna. In nakrat sem se spomnil svoječasa, očetove solze; zdaj sem jo razumel, to neizrazljivo bolelost, to tiho, žalostno hrepenenje po otroškem veselju . . . In ko so zvonovi z veselimi glasovi oznanili rojstvo Gospodovo, stopile so i meni, mladeniču v tujini, solze v oči in kapala ona za drugo na materino sliko, ki je ležala pred menoj na mizi . . .

Zdaj stoji pod božičnim drevescem moj otrok poleg mene. Kako se s etijo te oči, kako vrisa to ljubo bitje, ta moja kri . . . Dal Bog, moj otrok, da ne bi počakal nikdar krutosti življenja! Dal Bog, moj otrok, da bi te solze nikdar ne kalle ogenj nedolžnih očes, — dal Bog, da bi ostalo to božično sveto veselje v tvoji duši za vedno, vedno tako čisto in lepo in svitlo . . .

Božični zvonovi donijo raz stolpa . . . Kako veličastna je misel božanskega rojstva! Bog sam je postal človek, da bi odrešil grešni svet s svojo krvjo. Bog sam si je izbral človeško mati. Bog sam je postal človek in se napotil, na tisto trnjevo pot, ki vodi od krsta do puščave, od oljnate gore do Golgote. Bog sam je postal človek, da se pusti od tega po Bogu ustvarjenega človeštva obsoditi, bičati in križati . . . Veličastnejšega pojavnja vesoljne ljubezni ni. In ta božja ljubezen je še bolj očitna, še bolj veličastna, ako se spominjamo tega, da se je rodil Bog v ponižnem hlevu in da so molili pred njim najprve zadnji reveži sveta . . .

bi se nikdar več ne vrnili. Zdaj je bilo treba, vzeti za vedno od njih slovo.

Čez sto gričkov v dolgi vrsti, skrbno gojenih od ljubeče tovariške roke. Vsak grob okinčan s kamenjem, da zamorejo pokopanega tudi ljubeči sorodniki najdeti. Tu je bil železni križ, tam zopet mramorni kamen. Pri mnogih pa je bilo videti le pohlveni »križec kompanije«, — »infanteristu od infanteristu«. Stari grobovi takih, ki jih danes nikdo več ne pozna, ali nobenega — pozabljenega groba. In ta izraz zveste tovariške ljubezni je pač veslje za vboje starjake, ki so v daljni domovini za mlademu, mrtvemu vojašku jokali . . .

Prikorakala je cela garnizija. Postavila se je severno in južno ob meji pokopališča. Potem je prišel brigadir general-major pl. Rhemen in vsi so se podali k poljskemu oltarju, katerega se je postavilo ob pokopališkem križu. Dospeli so tudi vsi člani avstro-ogrške kolonije; mnogi od njih so imeli ljubljene mrtvece pod temi griči. Na oni strani ograje poleg vojaštva stali so tudi katoliški Albanci. Tudi ti so dali našim mrtvecom zadnjo čast, tudi ti so hoteli biti priče, kako jemlje avstro-ogrski vojak v daljnem kraju Plevlje slovo od svojih mrtvih tovarišev.

Tedaj je stopil vojaški kurat Tesač naprej in pričel z donečim in žalostnim glasom svoj govor. Govoril je krasno. Konec njegovega govora je bil približno sledeči: »Danes hočemo zadnjikrat za naše mrtve moliti. Mi ne bomo več varovali pokoj njih trupel, le črne vrane

Staroveški narodi niso poznali ljubezni in spoštovanja bližnega. Oni so zidali vse svoje verske nazore na svitlem veselju do vživanja, do življenja. Sebi v korist in zabavo so metali sužnje v areno svojih rimskih teatrov, da so se reveži pred njimi vojskovali med seboj in proti divjim zverinam. Manjkalo je tem narodom pojem, »da smo vsi sinovi enega očeta« in da »moramo bližnega ljubiti kakor sami sebe.« Ljubezen? Rogali so se tej besedi! Tudi staroveški židi so imeli take nazore in v starem testamentu se popisuje Jehovah kot Bog jeze, ki je pokončal vso človeštvo v vesoljnem potopu, ki je uničil Sodomo in Gomorho in kaznoval grehe očetov še na njih otrocih . . . Jezus pa je prišel in se ponižal. On je izpregovoril besedo ljubezni . . . In glejte, ljubezen, na kateri je vso Jezusovo krščanstvo zgrajeno, premagala si je s svojim prepričevalnim glasom celotni svet . . .

To nam pojejo božični zvonovi! Ne kličejo nas v boj, temveč zvejo nas k dejanju ljubezni . . . Kdo bi hotel nas hip povesti do kakega sovraštva? Danes se je rodil On — ki je z enim stavkom premagal vesoljni svet; — rodil se je On, ki ni imel ničesar, da bi položil glavo tja, ki pa je vendar človeštvu zapustil velikanski zaklad ljubezni . . . Danes se je rodil Jezus, — kdo bi metal kamenje na bližnega? Kdo bi ne potegnil za hip vse neusmiljene britkosti življenja, ki nam je vedno le boj za obstanek, ki je krvava, brezsrčna bitka . . .

Božični zvonovi! Združujete nas pod svečanim drevescem in za uro nam dajete zopet mir in pokoj in otroško-nedolžno zadovoljnost v naše trudne, krvaveče duše . . . Koliko jih je, ki praznujejo sveti večer daleč od svojih ljubih brez veselja in s solznatimi očmi . . . Rudar v črvesji zemlje, obdan od tisočih nevarnosti, obstoji za hip in zatisne oči: zdi se mu, da čuje v globočini božične zvonove, zdi se mu, da vidi lučice in pri lučicah jaslice in svojo deco . . .

Odhod naših vojakov iz sandžaka Novibazar.

(Izvirni dopis.)

1. Slovo od mrtvih tovarišev.

Bil je to razburjeni čas. Že tedne sem se je čulo novice, ki se jih je sprejelo neverjetno, ki so pa vendar kmalu resnica postale. Odhod avstrijskega vojaštva iz Novibazarja je bila sklenjena stvar. Cesar je že dal povelje.

Trideset let sem so nasadili avstro-ogrski vojaki na tem divje-romantičnem koščku zemlje našega orla. Trideset let so bili tukaj varstvo za državo in cesarja in mirni svetovalec vseh tujih meščanov, katerim so bili zvesti tovariši in dobri prijatelji. Mir in pokoj je prišel z njimi v deželo, v kateri je preje divjalo krvno maščevanje in divji fanatizem ter razdvojilo bratski narod. Tuj meščan je prišel v tej tuji deželi do lepega razvitka svojega življenja. In zdaj je prišel čas, da se je bilo treba ločiti od vsega tega, kar se je vstvarilo in kar se je ljubilo skozi 30 let . . .

Prišel je sivi jesenski dan, 19. oktober. Mirno in tiho, skrbno potljano v dolini med malim in velikim Bogiševačom ležalo je pokopališče naših hrabrih vojakov, ki so našli tam v tuji zemlji, daleč od mile domovine, zadnji počitek. V sveži mladostni moči so prihajali, da

bodejo krožile čez to dolino. Daleč od naše avstro-ogrške domovine počivajo naši mrtvi tukaj v tuji zemlji, ali domovina jih ne bode pozabila. Globoko užaljeni jemljemo slovo od teh grobov, kajti tudi mi ne vemo, kje bomo enkrat zadnjo spanje spali. Svojim tukaj počivajočim tovarišem zakličemo le: Počivajte mirno, ker ste svoje življenjsko romanje po Božji volji tukaj dokončali. Spavajte sladko, vi dobri tovariši! Mirno ste spavalici doslej pod avstro-ogrskim orlom, zveste prijateljske roke so okinčale vaše grobove in marsikatera solza je padla na te griče. Mi gremo proč. Nikdo ne bode obiskoval vaše grobove, nikdo ne bode molil ob teh gričih. Mi vas zapuščamo v tuji, daljni deželi. Ne moremo vam zaklicati »na svidenje«, temveč le »spomin!« Kajti spomin na vas vzamemo seboj in ta spomin bomo prinesli v našo oddaljeno domovino. Počivajte mirno, vi dobri tovariši in čujte naš zadnji pozdrav!

Pri teh besedah so pričele ženske in otroci ihteti. In ko je prišla vsem oficijem in vojakom žalost v srce, pričela je vojaška godba staro nemško pesem svirati: »Das Grab auf der Haide«. Skozi zrak so šli glasovi in skozi duše vojakov, ki so stali v dolgih vrstah, kakor da bi bili okameneli. Vse misli so letele v daljno domovino, pogled je bil vprv v grobove in nobeno oko ni ostalo suho . . .

Zadnjo mašo se je celebriralo in pod sivim nebom so vojniki zadnjikrat molili za svoje mrtve. Zadnjič je na tem pokopališču zasvirala godba pesen »Lied vor der Schlacht«, zadnjič je delil vojaški duhovnik blagoslov . . .

Današnja božična številka obsega 16 strani z najraznovrstnejšo vsebino.

In zopet morje, po viharju razdajano, grozeče morje, ki meče parnik kakor igračo skozi valovje. Mornar pa sedi v svoji kajiti; prižgal si je svečo in spominja se onih, ki jih ljubi, ki jih je zbral božični večer pod smreko, medtem ko je mornar izročil usodi morja in valovja . . . Oh, tisočero je ljudi, ki praznujejo žalostno, samotarsko ta veličastni večer! Bilo je leta 1870/71 v času nemško-francoske vojne. Nemški vojaki so stali pred Parizom in praznovali, naslonjeni na puški, pred sovražnimi kanoni, svoj sveti večer. Prižgali so svečice na mali smreki in se spominjali domovine, za katero so prelivali na francoski zemlji vročo svojo kri. Morda se godi danes marsikateremu naših sinov ob srbski ali italijanski meji ednako. Daj Bog i tem žarek božične sreče . . .

Zvonovi zvonite! Za hip smo otroci, vsi, vsi smo otroci in se zbiramo pod smreko in skozi nemirne naše duše trepeta mila pesen: „Tiha noč, sveta noč“ . . .

Izjava.

Podpisani izjavlja tem potom, da je v članku »Boji v sv. Lenartu«, št. 22 z dne 31./V. 1908 in št. 31. »Štajerca« ponatisil napade na g. deželosodnega svetnika dr. Jos. Kronvogel, kateri so bili popolnoma neopravičeni, kakor sledi to iz poznejših natančnih informacijah. Podpisani vzame vsled tega tozadevne napade z izrazom obžalovanja nazaj in se zahvaljuje za ustavljenje sodnijskega postopanja.

Ptuj, decembra 1908.

Karl Linhart.

Dnevnik

hočejo prvaki nasprotniki z novim letom za spodnjo Štajersko ustanoviti. Vkljub temu, da še danes ne vejo, je-li boče zamogel ta dnevnik izhajati in troške plačati, — vendar že

nabirajo denar.

mi se za to delovanje v splošnem ne menimo. Koliko denarja je pred pol letom nabral dr. Benkovič in vendar ni izšel njegov dnevnik „Straža“. Morda se gre i sedaj edino zato, da se ljudstvu vsili misel, ki ni realna, da se torej tuje denarje napačno porabi. S svojim

dnevnikom

mislijo prvaki vse uničiti, kar je naprednega. Pa ne bo šlo! Tudi mi imamo dovolj naročnikov in tudi dovolj denarja, da bi lahko pričeli

„Štajerca“

vsak dan izdajati. Ali tega mi

ne storimo.

Kajti mi vemo prav dobro, da ljudstvo, namreč delavno kmetско, obrtniško in delavsko ljudstvo, sploh nima

ne časa ne denarja,

plačati in čitati vsak dan svoj list. Naše ljudstvo

2. Garnizijska kapelica.

Sredi v taboru stala je ednostavna ali nežna garnizijska kapelica. Njen krepki stolp gledal je čez mala in velika poslopja tja proti Plevlju in še dalje, tja v deželo. Cerkev je bila znamenje taborskega mesta. Kadar so klical njeni zvonovi k molitvi, prišlo so vojakom misli na domovino in z veseljem so prihajali v cerkev, da si pridobijo novega veselja za življenje. Krasno se je svetel križ nad taboriščem Avstro-Ogrske skozi 25 let. Zdaj je bilo treba i od njega slovojemati . . . Bila je 18. oktobra krasna nedelja. Zadnjikrat so korakali vojaki avstro-ogrške posadke k svojem božjem hramu. Hoteli so vzeti pri slovesni maši za vedno slovo od svoje cerkvice. Kajti bilo je sklenjeno, da bode ta od vseh vojakov ljubljena cerkvice v par dneh popolnoma izginila. Vsi so prišli, od brigadirja do zadnjega vojaka. In ko so tu pri svoji cerkvi stali in zadnjokrat mašo slišali, prišlo je pač marsikateremu na um, kolikokrat je tu mir in duševni blagor našel. Pobožno so poslušali vojaki govor vojaškega kurata, ki je dejal: »Danes praznujemo prav redko slavnost. Mi jemljemo slovo od naše garnizijske cerkvice, ki bode v par dneh izginila. Leta 1885 jo je pustil general Reicher sezidati in bila je do danes središče naše pobožnosti. Bila je priča mnogih dogodkov, njeni križ se je oziral na tisočere vojske. Ta cerkev je vas vojske s svojim zvonjenjem pozdravila, ali nikdar več ne bode te čuli to zvonjenje. Zadnjikrat doni to zvonjenje danes. Križ njenega stolpa je stal mnogo let kot znamenje mi-

si vzame od nedeljskega počitka toliko časa, da zamore prebrati tedenski list. In to mu zadostuje. Zato bode „Štajerc“ tudi v bodočem letu izhajal le

enkrat na teden.

Ali izhajal bode redno in gledali bodemo, da bode vedno zagovornik

Ljudskih pravic

proti vsakemu izsesavanju, izkoriščanju in zatiranju.

„Štajerc“

pa bode v bodočem letu tudi veliko več prinašal. Tudi slike bodemo listu pridjali, samo da ugodimo

Ljudski želji.

Kajti to smo že opetovano naglašali in tudi dokazali, da se nam nikdar ni šlo, ne gre in tudi ne bode šlo za

dobiček.

Vsakdo, kdor ve, kaj košta papir, tisek, stavljenje, znamke, itd., ta mora tudi vedeti, da je

„Štajerc“ na pol zastoj!

In zato pozivljamo že danes vse prijatelje, člane, somišljenike, da naj

zadnje dni leta

edino v ta namen porabijo, da pridobijo

čimveč novih odjemalcev

našega velepotrebne lista. Mi bodemo i zana-prej prinašali gospodarsko potrebne stvari, politično merodajne dogodke, zanimive domače in tuje novice, leposlovne spise; — vedno pa bode „Štajerc“

nevstrašljivi bojevnik

za naše pravice.

Naročujte se tedaj, razširjajte list!

Politični pregled.

Cesarjeva zahvala. „Wiener Zeitung“ objavlja ročno pismo cesarjevo na ministerskega predsednika pl. Bienerttha, v katerem izraža cesar vsem, ki so slavili z besedo in dejanjem njegovo 60-letnico vladanja, svojo presrečno zahvalo. Iz teh izrazov — tako pravi cesar — vidim zopet, kako nerazumljive so zveze, ki se vijejo okoli cesarja in ljudstvom. V delih človeške ljubezni, ki se jih je naredilo v zmislu cesarjeve želje zlasti za otroka, pa vidi naš vladar najpomembnejši plod tega pomemljivega leta. To mu daje tudi zagotovilo, da te slavnosti ne bodejo z dnevom obledeli, temveč da bodejo v spominu naprej živele kod znamenje nekajljene harmonije med cesarsko družino in njenimi narodi. — Tako se je zahvalil naš sivolasi cesar svojemu ljudstvu.

Državni proračun za l. 1909 predložila je vlada državnim zbornicim. V dohodkih znaša prora-

čun skupno 2.303 milijonev 657.294 kron, v izdatkih pa 2.303 milijonev, 596.627 kron. Pomembnejše svote se razdelijo tako-le

Dohodki:	Izdatki:
Cesarjski dvor	11,300.000
Cesarjeva pisarna	118.416
Državni zbor	3,944.520
Državno sodišče	68.364
Ministerski svet	2,770.140
Skupne zadeve	300,636.890
Minister za notranje	2,115.554
„ za dež. brambo	1,972.352
„ za poduk	17,200.241
„ financ	1.459,268.857
„ trgovine	192,610.370
„ železnic	566,433.100
„ poljedelski	20,140.023
„ justice	4,212.377
„ javnih del	28,920.750
Najvišji rač. dvor	663.400
Penzije	8,002.630
Skupaj 2.303,657.294	2.303,596.627

Kakor je iz teh številk razvidno, naraščajo državne potrebščine z vsakim letom. In marsikatera teh potrebščin je zelo — nepotrebna.

Državni zbor je sprejel proračunski proročnik v vseh treh čitanjih. Glasovale so zanj vse večje stranke, celo socialni demokrati, ki doslej še nikdar za vladine potrebščine niso glasovali. Razburjali so se pravzaprav le češki radikali, to je Kloufač in njegovi veleizdajalski tovariši. Le-ti so napravili velikanske škandale in je prišlo parkrat od takih preprirov, ki bi napravili kmalu pretep. Čehi so razbijali klopi, žvižgali in tulili kakor zverine v menažeriji. Pomagalo jim seveda ni. S tem glasovanjem je državna zbornica zopet enkrat „rešena“. Nam primanjkuje prostora, da bi popisavali vse dogodbe. Omenimo le še, da je posl. Marckhl prav temeljito označil delovanje tako dolgoletnih prvakov. Zlasti Ploja, Benkoviča in Korošca pozna zdaj cela zbornica.

Panславizem. Bivši avstrijski minister dr. Fort, znani češki razgizenec, dejal je pred kratkem na nekem volilnem shodu v Brandeisu dobesedno: „Končni cilj češke narodne politike je dosega lastne zakonodaje in lastnega sodništva čeških dežel. Dosedanje stremenje po zopetnem uresničenju češke države (!) ni peljalo do cilja. Izpoznalo se je, da je treba češki politiki iz kompleksa resničnih razmer stopiti in vse za boljšo bodočnost pripraviti. V tem tiči naloga češke politike do tistega časa, ko bodejo razmere za predru-gačenje Avstrije zrele“. — Iz teh besed je razvidno in jasno povedano, da hočejo Čehi razbiti Avstrijo in uresničiti zopet svojo češko državo. To je panslavizem. Naši prvaki imajo isti cilj: razbiti Avstrijo in uresničiti svojo jugoslovansko državo. Ali ni to navadno veleizdajstvo?

Klerikalno gospodarstvo. Kakor znano, je dunajska občina popolnoma v rokah Luegerjevih klerikalcev. Kako brezvestno ti gospodje gospodarijo, naj dokazujejo sledeča dejstva: Ravno kar se je razpisala zopet služba ravnatelja zavoda za pokopavanje, mož bode imel kakšnih 30.000 K

riščem. Njim nasproti je stal bataljon turške infanterije kot častna garda, ki je dospela v ta namen v paradni opravi.

Brigadir pl. Rhenen je vzel slovesno besedo. Spominjal se je 30 letnega skupnega bivanja, vedno dobrega in nemotnega sporazumljenja med obema garnizijama. Svoj govor je končal z glasnim »Hoch-klicom na turškega sultana. Medtem so avstrijski vojaki prezentirali in je svirala godba turško himno.

Potem je stopil turški poveljnik Djanič Paša naprej in se je s prepričevalnim glasom zahvalil za vse dobrote, ki jih je storila Avstro-Ogrska tekom 30 let sandžaku Novibazar. Zahvalil se je brigadirju in vsem oficirjem za zvesto tovarštvo in vojaštvu za dobro sporazumljenje. In »Hoch Franc Jožef I.« je zadonelo iz ust Paše. In že je zabobnal turški tambor; turška godba pa je zavrnila našo cesarsko pesen »Bog ohrani . . .« Puške so zaropotale v salutu in turški bataljon je zagromel častni klic »Cokjaša« — »Naj živi! . . .«

Zdaj so sneli črno-rumeno zastavo, ki je frfotala skozi 30 let na Malem Bogiševau. 30 strelov iz kanon in petje cesarske pesmi je pozdravilo ta čin. Še enkrat sta se objela avstrijski general in turški Paša, še enkrat so si stisnili avstrijski in turški oficirji roke. Potem še en pozdrav, kratke besede komandanta in pri zvokih Radetzkijeve koračnice odkorakali so naši vojaki proti severu, svojemu cilju — Serajevu — nasproti.

Tako se je izvršil slovo naše posadke iz sandžaka Novibazar!

F. Malenscheg.

3. Dnevi odhoda.

Dne 28. oktobra prišel je dan odhoda. Ze prejšnji dan čitala se je na Balibegovem brdu vojaška maša. Postavilo se je veliki, ednostavni križ in oltarska miza brez vsakega okinčanja. Zadnjikrat je stopil vojaški kurat Tesač pred vrste garnizije. V pretresljivem govoru pečal se z zgodovinskim trenutkom odhoda avstro-ogrskih vojakov iz sandžaka Novibazar. In ko je duhovnik zadnjikrat blagoslovil delil, dvigale so se iz tisočero vojaških src vroče molitve k nebesam . . . V dveh oddelkih so se postavile vojaške čete pred svojim dosedanjim tabo-

letnih dohodkov. Podružnici St. Severinovega društva se je dalo 500 K za „eno južino.“ Župan je po sklepu sam dejal: „No, ta južina je tudi rešena!“ Ko so prišli nižjeavstrijski župani na Dunaj, pogostila jih je občina in je to davkoplačevalce 20.000 K koštalo. Leta 1907 je izdala dunajska občina za prehranjenje vbove šolske dece 100.000 K, za slavnostno žretje pa v istem času 366.000 K. Ko so prosila razna koristna društva za podporo, odgovorili so klerikalci, da občina „nima denarja“. Vendar pa so dovolili za jubilejsko razsvetljavo mesta 300.000 K. Cesar sam je želel, da bi se ne prirejalo slavnosti, marveč, da bi se raje denar v dobrodelne namene porabil. Ali Luegerjanci so nasproti cesarjevi želji porabili ta denar in posledica je bila, da je umrlo 4 oseb v množici, ki si je ogledala razsvetljavo. Ko so pričeli klerikalci na Dunaju s svojim gospodarstvom, bilo je na Dunaju okroglo 110.000 zarubljenih; 29.000 rubežev se ni moglo izvršiti, ker dotičniki niso imeli ničesar, kar bi se dalo zarubiti. Leta 1906 pa je bilo že 463.000 zarubljenih, torej 4 krat toliko. Torej raste pod klerikalno vlado na Dunaju revščina na grozoviti način. To so plodovi črnega gospodarstva. Le posamezniki se grejejo v Luegerjevem solncu, ljudstvo pa plačuje in plačaja in vpije „Hoch Lueger!“

Kaj pravijo Srbi! Nekemu češkemu listu se je te dni iz Belgrada pisalo: „Srbijske obžaluje, da se je sploh sklepala kakšna trgovinska pogodba z Avstro-ogersko. Srbija bi bila vesela, ako bi ne imela nikakoršnih zvez z Avstro-ogersko. Vsak pametni avstro-ogerski državljan bi bil seveda tudi vesel, ako bi ne imeli nikakoršnih zvez s to državo kraljemorilcev. Torej: naši poslanci naj se postavijo na stališče, da nočejo nobene pogodbe s Srbi. Pa bo vse dobro.“

Srbija, Črnagora in Avstrija. „Freie Stimmen“ so dobile iz Belgrada sledeči izvorni dopis: Vkljub zatrevanju, po katerem sta Srbija in Črnagora mirni, napreduje njih oboroženje prav naglo. Prvi oddelek (Aufgebot) srbske armade stoji popolnoma v orožju. Drugi oddelek se izvežba. Tretji oddelek (ednak našemu „Landsturm“) je dobil povelje, da se može ne smeje iz svojega bivališča odstraniti. Tekom zime bode srbska armada oborožena z modernimi kanoni (Schnellfeuergeschütz). Strokovnjaki izjavljajo, da so ti kanoni izborni. Moštvo je po kratki vaji že 10 strelav v 20—25 sekundah oddalo. Vsaka kanona dobi strelja za 500 strelav. Potrebne konje se nakupi na Ruskem. Dolej se jih je nakupilo že čez 6000. Ravno tako napreduje tudi osnivanje nstaških čet (Banden); baje dobivajo li ustaši svoje orožje od srbskega vojnega ministra. Te čete hočejo obmejno prebivalstvo v Bozniji prisiliti, da se pridruži ustaji proti Avstriji. Voditelji v Belgradu pač še ne vejo, kaj bodoje sklenili. Kmetstvo srbsko prebivalstvo pač ni posebno za vojsko navdušeno. Govori se, da daje Angleška Srbom denarna sredstva za oboroženje. To ni izključeno, kajti vsakdo ve, da je Srbija vsled domače korupcije na beraški palici. Vojska bi imela za posledico popolni gospodarski polom na Srbskem, vkljub angleški pomoči. Mirnejši je položaj v Črnigori. Dežela je zavarorana z gorami in se tedaj vojaške korake lažje zakrije. Mobiliziralo se je doslej le brigade ob meji Hercegovine in sand-

žaka Novibazar. Črnogorska armada bi se v potrebi prav hitro mobilizirala. Na platoju ob Lovcu so postavili Črnogorci težke kanone. V splošnem bi postavili Srbija in Črnogora lahko 250.000 do 300.000 mož v vojsko. Da bi le naši vojaški krogi ne spali. Kajti zna se zgoditi nakratni udarec nasprotnika. In ako bi nasprotnik začetkoma parkrat zmagal, potem bi se dvignilo ustaško ljudstvo. Položaj bi bil potem veliko bolj nevaran.

Krvava Rusija. Naši prvaki se vedno navdušujejo za „sveto“ Rusijo. Kakšne so tamošnje razmere, dokazujejo sledeče številke: Vislice imajo ua Ruskem vedno veliko opravila. Januarja tega leta je bilo na smrt obsojenih 116 oseb, februarja 122, marca 184, aprila 106, maja 217, junija 131, julija 161, avgusta 148, septembra 118, oktobra pa 178. Skupno se je torej v času od januarja do oktobra 1.481 oseb na smrt obsodilo. Te obsodbe imajo večinoma politične vzroke. In taka krvava država naj bi nam bila vzor? S tako barbarično državo naj bi se vezali? Ne, ljubljanski Hribar naj le roma v Petersburg, mi smo veseli, da živimo na Avstrijskem.

?? Ali že imaš ?? v prvem letu priljubljeni „Štajerčevi kmetijski koledar“?

Po pravici ti povemo, da takega koledarja za tako nizko ceno sploh več ne dobiš. Premisliti moraš, da obsega ta koledar

12 slik,
cesarjevo sliko,
mnogo gospodarskih člankov,
in pesen in povestij,
ter vse drugo potrebno.

**Kupi ga hitro,
da ga še dobiš. Košta te samo
60 vinarjev
s poštino vred pa 70 vinarjev. Ako
jih kupiš**

**10 komadov,
dobiš enega zastoj.**

„Branimo mejo!“

(Izvorni dopis).

Sv. Duh pri Lučah.

„Branimo mejo“ — piše „Slov. Gospodar“ 10. t. m. in laže, da naseljujeta nemški „Schulverein“ in „Südmark“ tukaj protestantovske kmetije iz Prusije. To je laž, od tega mi nič ne vemo. Pač pa nam je znano, da je vsa ta naša pokrajina preplovljena od kranjskih mešetarjev, ki si želijo naših gozdov in porabijo vsako priliko, da bi posestnikom njih gozdove osleparili. Tako je neki tukajšnji posestnik, skoraj 80 letni mož, svoje posestvo, ki meri nad 200 oraloj z lepimi gozdovi z inventarjem vred (ki je sam

To mnenje in to svarilo cesarja na duhovništvo je pač dovolj jasno. Katoliški duhovniki naj ne motijo ljudski mir, oni naj ne zlorablajo svoj poklic v namen, da povečajo politične strasti, temveč naj pridigujejo edinost in ljubezen in versko npravnost in spoštovanje postave. To je cesarjeva volja! Katoličani, ako hoče kakšni duhovnik v spovednici ali razpiznice glede posvetnih in političnih stvareh na vas vplivati, spominjajte se cesarjevih besed; ako se duhovnik v vašo hišo in družino vsli, da bi tam svoj vpliv v strankarske namene zlorabljal, pokažite mu z besedami vašega cesarja vrata! Zlate cesarjeve besede pa naj bi bile napisane kot hišni blagoslov na vsakih durih, kot varstvo proti hudemu duhu nesloge...

„Dorfbote“.

cenjen na 7.000 K vrednosti) neki kranjski družbi prodal. Mož je mislil, da proda posestvo za 18.000 goldinarjev. Dobil je pa 18.000 kron. Torej je dobil sa posestvo, ki meri čez 200 oraloj (gozdl) brez inventarja le 11.000 kron. Kranjski kupci so gozdove popolnoma posekali, inventar v vrednosti 7.000 K porabili in na zemljišče od neke hranilnice 20.000 K vzeli. Ali je to poštena kupčija? Kakšno ime zaslužio taki kupci? Ta kupčija se je zgodila v gostilni neke sorodnice dotičnega kmeta; v zahvalo za mešetarjenje se je dobilo mastno svinjo. — V nekem drugem slučaju je bil žrtev iste kranjske družbe neki pijači udani posestnik in lastnik najlepšega gozda v naši občini. Po pogodbah, ki sploh niso bile izpeljive in ki so uasprotovale ustmenem pogovoru, vezala ga je ta čedna kranjska družba tako, da je izgubil skoraj vse svoje premoženje. Medtem ko je štel njegovo premoženje pred 30. leti najmanje 50.000 K, rešil bode zdaj morda še kakšnih 10.000 K. Tudi v okolici so bili posestniki vedno osleparjeni, ako so imeli opraviti s kranjskimi kupci. „Branimo mejo!“, to je pravilna beseda; ali vprašati je: proti komu?! Kadar bodejo naši gozdovi posekani in bodejo tuji kranjski kupci z napolnjenimi žepi zopet v svojo domovino odhajali, kadar bode tukajšnje prebivalstvo moralo gospodariti na izsesanih zemljiščih in bode prišlo vsled tega v pogubo, kajti davki bodejo ostali isti, dohodkov pa ne bode nobenih, — takrat bode ljudstvo izpoznalo brezvestne kranjske „priateljje...“ Ako se Nemci kje naseljujejo, potem to gotovo ni nobena nesreča. Modra cesarica Marija Terezija je naselila Nemce na Ogrsko med nekulturni narod. Še danes po 150. letih živijo ti Nemci na Ogrskem in njih gospodarstvo se prav ugodno od onega madžarskih domačinov razlikuje. Torej bi tudi za naše pokrajine ne bila nikakoršna nesreča, ako bi se tu Nemci naselili, kakor joka in tarna „Slov. Gospodar“: Le naj se naseljujejo pridni, delavni nemški kmetje. Gotovo je to bolje, kakor da bi kranjski židovi nas za naše gozdove osleparili in jih posekali ter s tem našo pokrajino revščini izročili. „Štajere“, ljubi naš list, povaj slovenskim posestnikom, da naj se ne menijo za narodnostno gonjo. Pač pa naj se držijo besede: Varujte si gozde!

Dopisi.

Iz Ruš. Ljubi „Štajerc“, dosti si jih že pokrtačil; tudi pri nas v Rušah, je silno potrebno, pokrtačiti te liberalne viteze, ki so že tako revni, da si ne morejo kurila kupiti, da so se pri občini izprosili, da ne zmrznejo skozi zimo. Pa kaj si hočejo drugi delavci in rokodelci, ki nimajo svojih gozdov in planin, in povrh še slabo plačilo, pa morajo si kurila kupiti, ker krasti ne smejo in tudi ni častljivo. Pa če ne bo drugače, pa bodo prisiljeni. Tako naj vsi liberalni učitelji kompetirajo v Ruše; tukaj dobijo dobro plačilo, prosto drvo, da se bo vsak lahko svojo gospodarstvo oddržal. Če to ne bo zadosti, bodo še dobili dobro hrano, in nazadnje še uniformo, da bodo še lažje s svojimi trebuh prevzetno hodili. Kdo mora to priskrbeti ko samo revni davčarji, ko si že skoro živčev ne moremo priskrbeti; učiteljem pa dobro plačo in še drva povrh. To pa moramo, hočeš ali nočeš, moraš; oh Ruše, kam so prišle, lačen vran mora siteda futrati; to dela liberalna občina, ki gleda na revne delavce. In to je žalostno, in v nebo vpijoče!

Več Rušanov.
Sladkagora. Štejemo si v dolžnost ti poročati, da se bližajo pri nas viharne občinske volitve. Naša dva č. g. župnik Krajnc in kaplan Jurko se že pripravljata, kakor da bi bilo treba podreti „Port Artur“. Prepisala sta si že volilni imenik, da je potem č. g. župnik pretuhal v svojem spanju, kdo bi bil ja pristni klerikalec, da bi se iz teh sestavil obč. odbor in bi potem izrebili iz občine vse njemu dozdevne „liberalce“ in „Štajercijance“, kakor je razvidno iz dopisa od Sladkagore v štev. 49 „Slov. Gospodarja“. Tam se piše, da se iz „Štajercijanci“ ne bodo prepirali, pač pa se bojijo liberalcev; no nek strah pa le imajo; ter se prodajalec vžigalic dosedaj in naš župan še sili v ospredje to je pa nesramna laž, ker še on do danes ni ničesar agitiral, ker on je priprosti kmet in ne

Cesar katoliški duhovščini.

Ob priliki velikih vojaških manevrov v Aradu leta 1882 predstavili so se cesarju med drugim tudi duhovniki raznih ver. Ko so prišli katoliški duhovniki, odgovoril je cesar na njih pozdrav tako-le:

„Rad sem sprejel med manevrom, ki me je pripeljal tu-sem, po možeh svete cerkve zastopane aposteljne miru. Z veseljem ponavljam pri tej priložnosti, da sme katoliško duhovništvo vedno na mojo milost računati. To pa zlasti, ako bode to duhovništvo v tradicijonelnem duhu svojega svetega in mirnega poklica se odstranilo od strasti političnega življenja. Duhovništvo naj vernike uči versko edinost in spoštovanje pred postavo. Duhovništvo naj zadrži ljudstvo pred narodnostnimi in verskimi boji. Držite se tega načela in moja milost vam bode gotova.“

poznane nobene stranke ter stoji na strani kmetov ter ga že bomo v njegovo čast za njegove zasluge še zopet volili. Naš č. g. kaplan Jurko je že okoli desetkrat „kompetiral“ za župnijski prestol, pa brez uspeha; zdaj je kompetiral za obč. odbornika; mogoče da pride za podžupana in naš č. g. župnik — za župana; potem se ne bo več pisalo županstvo ampak „tretje Marijino društvo“ v Sladkigori. Č. g. župniku svetujemo, da naj gre rajši drve cepit, kakor da volitev študira, da ne bo njegova kuharica ves plot iz vrta zažgala, katerega smo mi farani drago plačali. Mi trezno misleči kmetje in volilci, kateri se v bedi in z delom v potu svojega obraza za naš kruh in naš obstanek borimo, se bomo na dan volitve vsi združili v eno stranko, da si izvolimo neodvisne moze, ki bodo le naše kmetijske zadeve zastopali. Pa žali Bog je še naših kmetov zaslepljenih, ki so se dali v klerikalne verige zapeljati, kojim je vse samo za čast, da se sme župniku prikloniti in mu roko poljubiti, č. g. kaplanu pa polno vrečo zbirce nasipati ter prepotrebni nemški poduk v šoli braniti. Za te zasluge si ti zaslepljeni hočejo pridobiti neveljni venec, za katerega se potegneta letos tu naša crkvena podružnična patrona sv. Mihael in sv. Benedikt v osebi našega č. g. župnika Krajncja. Neki tukajšnji nesramni in klerikalni dopisnik je poročal v zadnjem „Slov. Gospodarju“ da smo pokopali po domače rajniša da bodo zdaj same kronce; no ti ljudje še naših rajnkjih ne pustijo v miru, sram jih naj bo, posebno ker je bil velki vbožec je toraj moral zavoljo uboštva in revščine umreti, namesto da bi za vboge skrbeli, jih še po smrti zasmehujejo. Taki ljudje se silijo v ospredje v občinski odbor!

Iz zgorne Radgone. Slavno uredništvo „Štajerca“ v Ptuj! Prosim tudi jaz za mali prostorček v Vašem cenjenem listu. V ponedeljek dne 14. t. m. grem po opravkih iz mesta mimu gostilne Karbaš, v gorni Radgoni. Zasllišim nankrat veliki hrup, kateri je prihajal iz navedene gostilne. Mislim si, tukaj je nekaj posebnega in vprašam zunaj stoječega moža: kaj pa imajo tukaj? Reče mi, da je danes seja okrajnega zastopa! . . . Jaz nikdar „prefein“ grem noter in kaj zagledam? Okrajni načelnik sedi pri prazni mizi in sline požira. Vendar se ga usmili neki sotlar in naroči liter vina in vidoč, da okrajni načelnik rad vince pije, prigrizniti pa nič ni imel, se ga spet usmili in naroči, ker drugo ni bilo za dobiti, safalade. Dobro je bilo; seveda pride račun in tega se je pač ustrašil navedeni načelnik in pravi: g. župnik Kunci od sv. Jurja na Šavnici so odšli, jaz tudi moram iti! In šel je nemočno se za račun . . . To je tudi lepo: piti in jesti znajo ti klerikalci na račun drugih, ali kar je drugo potrebno, tistega ne. V sevidoč.

Vojnik. Ker je bivši učitelj A. od Ogrizeka, sedaj župnika v Dramljah, odškodnino za veliko mu storjeno škodo zahteval, se je Ogrizek še predrznil, učitelja zavoljo tega pri sodnji tožiti. A čudno, dočim je bila obravnava na 23. novembra t. l. ob 10. uri odredjena, prikazal se je Ogrizek ves plašen pol ure pozneje, menda je sam rad hotel kontumaciran biti, da bi se potem po svoji sveti navadi tem lože izgovarjal in zavijal, da je zamudil; pa po naključji še ni bil poprej klican. Ko navidez hitro prisopiha, gre on sam naravnost v uradno sobo. Ker pa je bila cela zadeva premnogih, vnebojpijših krivic sodnji že razložena in dokazana, slišal in našel je zagrizeni Ogrizek to, kar je on kot „samovladar“ iskal. Konečno mu ni drugega preostajalo, nego svojo tožbo preklicat, vse troške poravnat, ter se s tem še neprijetnejša rešit. A bežal je potem od sodnje in po mestu, kakor da bi ga bili sršeni opikali. Ni čuda, da je Ogrizek že od prvega prihoda v Dramlje do danes v vedno večje homatije zabredel, kar je občeznano.

Razvanje pri Hočah. Dragi „Štajerc“, kakor sem bral po 2. decembra t. leta, v „Marburger Zeitung“ in tudi v tvojem prečenjem listu, se mi prav srce veseli da so na vseh krajih našega visokega vladarja Franc Jožefa I. 60-letni jubilej tako lepo obhajali, ker pač ne dočakamo ne mi pa tudi ne naši otroci takega dneva več . . . Tudi mi v naši občini smo mislili prav slovesno ta 60-letni jubilej našega milega vladarja obhajati. Namenjeni smo bili na dan 2. decembra, se v našo crkvo sv. Mihela h božji službi podati,

namreč: naši gospodi učitelji s šolarji, občinski in šolski svet, občinski zastopniki z našo požarno brambo, in bi nas bili tudi naši godci pri tej slavnosti, od hiše našega gosp. obč. prestojnika do šole, in potem v cerkev spremili. Ali kaj se je zgodilo? Na 30. pr. meseca nam je bilo celo veselje, s katerem smo se pripravljali, v odzeto, ker nam je naš gosp. župnik Grušvanik naznanil, da ne dobimo mašnika, kateri bi nam na ta dan sveto službo božjo v naši cerkvi opravljal; če je prav nemu gosp. kaplanu en teden pred mašo plačana bila, reklo se je, da moreta 2 gospoda v hočki cerkvi in eden pri sv. Miklavžu sv. mašo brati. Pa to je bilo menda le zato ker je naša občina nemška, in sv. Miklavža večinoma slovenska, in to je bilo za naše gospode s črnim frakom veselje, da so nam pa enkrat hrbet pokazati mogli. Naš gospod šolski načelnik in občinski predstojnik M. Pukl se je z našim očetelstvom pogovoril in so bili naši šolarji in šolski svet, za dan 2. decembra v šolo povabljeni; in nas je tam naš gospod nadučitelj Atzler prav prisrčno pozdravil, in dal besedo našemu učitelju gosp. Legatu, kateri je šolarjem prav zanimivo ta visokopomembni dan na srce položil. Potem so nam zapeli šolarji našo ljubo nemško cesarsko pesem. Naš šolski načelnik se je lepo zahvalil pri gosp. učiteljih in tudi prav lep govor na šolarje držal, ki ga je potem s trikratnim „Hoch“ na našega Franc Jožefa sklenil, in še potem šolarje v njegovo hišo povabil, da jih tam pogosti, za kar mu gre vsa hvala. Opravili pa smo slavnost, čeprav brez maše. — Razvančan pa v oči dobro poznan.

Iz Ragoznice. Neki dopisun je baje bolehal na telesu in na duši, ker obžaluje da „nemčurjev“ na tem svetu ni. Ker me je v svojem listu napadal, sem mu očital, da je lažnik. Pa je tudi ubogi na duhu, ker je bil zadnji dopis iz Žabjaka lažnjiv. Sedaj pa kot resnicoljub piše iz Ragoznice resnico, da sem Nemcem prijazen. Opominim s tem: ako ti n i s i narodom prijazen, tedaj n e spolnuješ zapovedi božjih, tedaj si odpadnik svete katoliške vere in to bi bilo žalostno. Temu možicelnu bi trebalo mazila, da bi prej ko slej okreval od svojega dušnega spanja. Jaz mislim, da kod lovec še ima kaj masti od vrabcev, jaz pa dodam še za en polžji rog komarjeve masti: s tem skupaj ga iz bratovske ljubezni namažem, če pa to ne bo nič pomagalo, pa naj vzame njegov oče palico . . . Med drugim mi tudi omeni še ob priliki kaj več pisati. Jaz tedaj prosim da vse omeniš in pišeš kar znaš. Ker potem zamoremo po tej krivi poti priti na pravo pot, ki pelja v tisti kraj, kjer je sveti raj!

Bistrica v Rožni dolini. Komur še ni bilo javno duševno sorodstvo med „Š-Mirom“ in gospodom Horvatom v Loki, ta naj hitro zadnji „Mirovo“ številko čita. V tej izliva ta list pod krinko nekega posestniškega sina iz Pasj-vesi svoj žolč nad onega Bistričana, ki je Horvata v naprednih listih za ušesa prijel in mu resnico povedal. Ali v celi občini ni človeka, ki bi bil le za polovico tako nesramen kakor „Mirovi“ dopisuni. To je čisto ton iz lepega časa, ko je bil „Mir“ iz same poštenosti nekaj mesecev v Ljubljani. Gospod Horvat je lahko na tega „špecija“ kod nadučitelj ponosen. Mi pa se veselimo, da so naše dosedanje trditve vsled „Mirovega“ psovovanja dokazane, zagotovimo, da živimo drugače popolnoma prijetno, kakor vsi oni, katere je „Š-Mir“ tekom zadnjih let s svojim blatom ometavel. Ako pa ti prvaki celo grozijo, potem je to njih stvar, ako se hočejo osmešiti. Mi naprednjaki se požvižgamo na te groznje.

Iz Jesenic na Gorenjskem. Vsak po svojem, Bohinjc pa s svedom, je stari gorenjski pregovor, čegar se pač naši jeseniški duhovniki prav pridno poslužujejo. Pa za kaj ne, saj so neumenejeni gospodarji na Jesenicah in dokler jih bode podpiral ubogi zmučeni tovarniški delavec z svitlimi kroncami, bode gotovo ta gospoda popolnoma zadovoljno živela. Duhovnik ne orje in ne žanje, pa vendar živi tisočkrat bolje, nego vsak kmet, uradnik, delavec, obrtnik. Da pa več v nesito malho pade, je treba seveda ustanoviti kako „moderno šparkaso“ „Krekovo konsumno društvo“, „Streikverein“, „Ajmoht“, „Teater“

tem na pomoč pa še Marijino društvo. Vse to imamo na Jesenicah in le v zabavo naših blaženih gospodov in radi svitlih kronc! — Za enkrat se bočemo zabavati samo z našim teatrom v kat. delavskemu društvu. Pred več leti je prevdil naš učeni mož in župnik Janez Zabukovec, da je potreba ubogemu izmuzganemu delavcu na Savi, boljše starostno zavarovanje, saj toliko da bode imel delavec na stare dni pusto stanovanje in po dnevu prosta luč. Radi tega je postavil on na Savi veliki katoliški delavski dom, v katerega sedaj za enkrat zahajajo mladeniči, delavci, modrijani, učenjaki obojnega spola in se posvetujejo, kako bodejo Jeruzalem razdelili in veliki tempelj razrušili, nad katerem bode smerdakavca smrtna psem zapela!! — Vrh tega so pa v temu blaženemu tempelnu, vsako nedeljo in praznik razne pobožne predstave, pobožne pravim na odru in ne pobožne pred odrom. Pred predstavo pa pride abstinenc dr. Krek iz Ljubljane, da si razlije malo žolca nad tovarniške prihomterje! — Ves ta šmom pride potem v „Slovenca“ i tam lahko bereš, kako je bilo fajn z ukradeno godbo delavcev! — Ja pa ubogi trpin, izmozgani delavec, ti si še tako neumen, da v temu slabemu času, raje pustiš stradati tvojo družino doma, da imaš le kronco za bisago katera ni nikoli polna, ti imaš kronco za škofove zavode, ti imaš kronco za papeža, za domačega kapelana in župnika, samo da boče tvoja duša gorka v nebesa prišla!! — Ali ti ni dovolj ako pošteno in pobožno živiš? Ali ti ni dovolj ako obiskuješ vsako nedeljo službo božjo? — Ali res misliš, ako se ne bodeš farja za frak držal, da padeč z njemu vred naravnost v breznjo, koder bode večni jok in škripanje z zobmi? Vse to ti ne bode nič pomagalo! — Za toliko in toliko kronc bodeš v letu samo lažje in toliko in tolikrat bodejo tvoji nedolžni otroci stekali in jokali od glada, katerim ne bodeš mogel kupiti kruha v tvoji boleznini nesreči! — Tempelj jeruzalemski bode pa razdjan in otihnile bodejo potem tudi v njemu besede: veselite se z veselimi in žalujte z žalostnimi. Amen.

O pretakanju vina.

Letože suho in toplo vreme o trgatvi je zelo pripomoglo, da je grozdni mošt v kratkem času povrel in se vsled tega tudi prej učistil nego druga leta. V nekaterih krajih se pritožujejo, da so mošti celo prehitro dovršili burno vrenje in da nimajo več sladkega vina, po katerem se pogostoma poprašuje.

Za ono glavno, kar se mora izvršiti v vsakem moštu t. j. da povre sladkor in alkohol, ki ostane v vinu, in v ogljenčevo kislino, ki nide v zrak, poskrbela je narava sama z blagodejno svojo toploto, nas pa čaka drugo velevažno opravilo t. j. pravčasno in pravilno pretakanje. Kakor hitro se je gošča polegla na dnu soda ali se je mlado vino učistilo, treba je, da ga presnamemo ž nje, to bodi pravilo za vsakega vinorejca. Zdravo, mlado in povreto vino se mora učistiti v drugi polovici novembra, kvečem do konca decembra; če se ni, lahko računamo, da imamo opraviti s prehlajenim, nepovretim moštom, z bolnim mladim vinom ali s takim, ki se je že učistilo in so se drože ali same ob sebi vzdignile ali pa se je sod stresel. Kedaj naj se ga pretoči, ni možno reči natančno, kajti nekateri mošti se učistijo poprej, drugi zopet pozneje; pretočiti pa ga moramo najprvo kvečem do konec januarja. Dokler se ni učistilo in je drugače zdravo, naj se ga pusti na miru. Če je še kalno in sladko, naj se na primeren način ogreje in poskrbi, da povre popolnoma, ker le tedaj se bo popolnoma učistilo, ko konča vrenje ali pa se tako shladi, da ne more vreti dalje.

Drože in drugo, ki se je izločilo iz mladega vina in sesedlo se na dnu soda, je taka tvar, ki vinu ne more koristiti, ampak le škodovati. Drože same na sebi so stvar, podobna beljaku, ki se ne da ohraniti v vodi in tudi v vinu ne, ampak le v alkoholu in nekaterih drugih kapljinah. V takih zmesih, kakor je vino, ki ima v sebi le primeroma malo alkohola in mnogo vode, se pa drože razkroje ali gnijejo in v vinu se izcimijo nato razne bolezni in napake. Posebno v takih letinah, ko je treba mnogo žveplati in ni pred trgatvijo dež zadostno opral grozdja,

kakor se je godilo letos, se je bati, da dobi vino, če leži dalj časa na drožah, duh po žveplu oziroma gnilih jajcih. Včasih se potem, ko se je vino uže učistilo in leži še na drožah, posebno če ni v kleti stalne topline ali se pa sod slučajno stree ali zgame, drože vzdignejo in pomešajo med vino, kar je še slabše. Drože so namreč kot nekaki mehurci, ki so, kadar dozore, polni nekakega drobnega prahu in razpočijo. Če se ta prah vzdigne in pomeša med vino, se iz njega ne sesede, začne se razkrojevati in provzroči potem v vinu takozvano zavrelico ali kakor pravimo: vino dobi duh po repenci.

Še drugi vzrok je, radi katerega moramo vino ne le enkrat pretočiti, ampak pretakati ga ponovno od časa do časa. Ko se je mlado vino po dovršenem vrenju učistilo in smo ga pretočili na čisto, ločili smo ga od drož in druge nesnage, ki je bila v njih. Ali že po onem prvem pretakanju bo vino, ki je bilo takrat na videz čisto, postalo par dni pozneje zopet kalno ali motno. V dozvedno čistem mladem vinu se nahaja namreč raztopljen neka tvar, zvana beljakovina in duševnata stvar, ki se pozneje, ko pride vino na zrak, deloma strdi in izloči. Če toraj mlado vino pretakamo, ne ločimo ga le od gošče, ki se v njem že raztopljena in ki ni vinu v nikako korist, iz vina izloči. Če vino toraj pretakamo, otmemo ga marsikake bolezni in napake, vino pa postane po prežračenju tudi okusnejše ali zori in brezbarveno belo vino zadobi s tem lepo slamnato barvo, ki je dandanes priljubljena.

Drože ne dajo vinu toraj nikake moči, ločimo toraj vino od njih, ker so mu le v kvar! Marsikateri misli še dandanes, da postane vino po pretakanju šibkejše. Res je, da je vino po pretakanju kakor pravimo nekako ubito, ali vsakdo mi lahko verjame, da izvrši pri pretakanju tako malo moči iz vina, da ne more priti to niti v poštev. Pri pretakanju spuhti iz vina le neznatna množina moči ali alkohola, iz njega spuhti pri prvem pretakanju večinoma le ogljenčeva kislina.

Vpliv gozda na odtok padavin.

Oni del vode, ki teče ob času deževja v potoke, je, neglede na razdelitev padavin na posamezne letne čase, zagotovo pod vplivom oblike in sestave ozemlja, čez katero teče, kakor tudi pod vplivom rastlinja v okolišu padavin.

Na veličino padavin in na čas, v katerem odtečejo s kakega površja, vpliva najneugodnejše, če tisto površje ni nič poraščeno.

Ravno tako nepravilno je, dobro ohranjenemu gozdu, kajti samo tak pride pri rešitvi tega vprašanja v poštev, odrekati vsak vpliv pri nastanku in zabranitvi velikih povodnj, posebno v gorovju. Dasi je vpliv gozda na zmanjšanje odtoka vode in na bolj počasen odtok le omejen, vendar je mnogo večji, kakor pri kateri koli drugi kulturi.

Odpadki z dreves, ki gnijejo na tleh in drevesna krona zadržujejo v mejah, ki so jim določene, en del padavin — približno ga cenijo na 10 mm višine — in tvorijo mehaničen zadržek da padavine ne morejo tako hitro odteči.

Ker vlaga, ki je nabrana v gozdu, le zelo počasi izhlapeva, je toplota zemlje in zraka v gozdu mnogo nižja, kakor zunaj na prostem. Zato gre pod normalnimi razmerami taljenje snega na poraščeni zemlji mnogo počasneje in odtok snežnice se razdeli na mnogo daljšo dobo, tako da ne leti takoj vsa voda v potočne struge, ampak ostane zemlji precej vlage na dolgo časa, kar je za njeno rastlinsko življenje neobhodno potrebno.

Gozd prepreči na strminah tudi, da se prst ne odplavi in da se zemlja ne trga; tudi zabranjuje s svojimi globoko segajočimi koreninami, da se zemlja ne seseda in ne leze.

Na ta način ostane površje zemlje pri miru, v potoke ne pride gramoz, ki jih sicer zasiplje in provzroči tako velike nevarnosti. Pri velikih povodnjih se je že večkrat pokazalo, kaj lahko gozd opravi; na strminah je voda kratkomalo odplavila ali odtrgala ruševje, na gozdnatih krajih pa je ostalo ohranjeno.

Voda, ki jo je gozd nabral, leze, kolikor ne izhlapi in se ne porabi za rast drevja, vedno

globlje v zemljo, kakoršna je pač zemlja, na kateri gozd raste. Če je ta zemlja za vire ugodna, teče voda po teh virih naravnost v potoke.

Vpliv gozda se kaže torej na dva načina, ker varuje, seveda v določenih mejah, pred preveliko množino vode, na drugi strani pa tudi pred pomanjkanjem vode.

Prvi učinek je le tedaj mogoč, če količina padavin, ki padejo na gozd, ne presega mnogo količine, ki jo lahko gozd povzame; take slučaje imamo ob času dolgotrajnega deževja, ali če se začne naglo sneg taliti, če pride k temu še dež, zemlja pod snegom pa ostane še zmrznjena.

Proti pomanjkanju vode deluje gozd na ta način. Da drži v sebi vlago, ki zelo počasi izhlapeva in da lahko zaradi tega v času splošne suše daje potokom več vode, kakor ona zemlja, ki ni pogozdena. Na ta način ostane višina vode v potokih, ki jih gozd regulira, skoro vedno na neki določeni višini, kar je za porabo potokov in njihove vode velike gospodarske važnosti.

Dasi se to prednosti, ki jih daje gozd sicer v določenih, ozkih mejah, ne dajo v številkah izraziti, vendar jih je dolgoletna skušnja že dokazala. Najbolj vidne so tam, kjer so v gorovju gozd iz same nagle dobičkaželjnosti popolnoma posekali. Ob dolgotrajnem dežju hitijo s takih goličav množine vode, ker jih prst ne zadržuje in delajo v nižini škodo, po leti pa vlada velika suša, ker manjka vlaga, za katero je drugače gozd skrbel.

Gozdovega vpliva na odtok padavin pa ne določa toliko njegova velikost kakor glavno njegovo stanje, torej kako je obdelan in kako se zanj skrbi.

Čim večja je torej površina takih gozdov, tako da se jih lahko primerno oskrbuje in kjer se to res godi, tem manj bo treba kaki posebnih predpisov ali celo postav, da se taki gozdi ohranijo, kjer so veliki in nevarni hudourniki.

Dasi se namen teh predpisov, ki omejujejo prosto voljo in odločitev posameznikov, še ne ocenjuje po vsej dalekosežnosti njihovega pomena, vendar so opravičeni, ker so v varstvo splošnih koristi in v varstvo gospodarstva dotičnih krajevnih razmer, za katere pridejo v pvpošt in za katere so dani.

Dobiček, ki ga imamo, če gozd brezobzirno posekamo, je v primeri s škodljivimi posledicami ki jih taka brezobzirnost lahko ima, zelo majhen in hitro minljiv; če hočemo namreč te posledice odpraviti, kar se da le v zelo redkih slučajih popolnoma doseči, rabimo za to svote, ki so navadno mnogo večje, kakor pa je bil trenoten dobiček, ki smo ga dosegli s tem, da smo gozd popolnoma posekali. Gozd se lahko uniči v razmeroma zelo kratkem času, leta in leta pa traja, da se razraste zopet do primerne moči in velikosti, da je lahko odporen raznim vremenskim nezagodam.

Na vseh poljih zemeljske kulture se kaže stremljenje, da se rodnost in plodnost zemlje s primernim gojenjem in oskrbovanjem ohrani in kolikor mogoče izkoristi; zato pa je treba, da se tudi gozdu, temu branitelju vseh kultur, zaradi njegove važnosti v interesu narodnega gospodarstva posvetiti več pozornosti.

Našim vinorejcem v predarek!

4. Prejšnja sredstva bi bila zmožna ohraniti mnogo starih in pridobiti mnogo novih prijateljev našega pristnega vina v krajih, kjer je to že vdomačeno. Našlo pa bi se lahko še mnogo odjemalcev v drugih deželah. Za to pa bi trebalo potovati in študirati okus dotičnih krajev, da bi se mogli ponujati tam primerni tipi vina. Potovalci za to bi morali biti ne samo trgovsko temveč tudi strokovno spretni. Sedaj mora marsikateri producent sam potovati in ponujati za manjšim vspehom in razmerno z večjimi stroški kakor kakšen izvežban in spreten potovalec. Seve bi moglo vzdrževati le več producentov skupaj zadržnim potom take potovalce. Vseh takega delovanja bi se podpiral in povečal s primerno uporabo prejšnjih navodil.

5. Kdor pride v vinske kraje, kjer je bila dobra trgatve, opazi takoj, kako potrebno je vinogradnikom posredovanje. Ta in oni se oglasi s prošnjo, da se mu proda vino. Če se je komu

enkrat posrečilo nekaj polovnjakov prodati, ga prihodnjic kar oblegajo s ponudbami. To jasno kaže, da je posredovanje za vinsko kupčijo vrlo važnega pomena, da je v tem oziru treba nekaj ukreniti. Nekaj posredovalnih sredstev sem že zgoraj navedel. So pa še druga posredovalna sredstva. V obsežnejših vinskih okoliših posredujejo mešetarji. Teh mešetarjev je več vrst. So mali, ki nakupujejo le za gotove tvrdke primeroma male množine. Ti so zaradi malega prometa precej dragi. Po nekaterih drugih krajih pa „delajo“ mešetarji na veliko, animirajo, potujejo, sklepajo, sploh nekako vodijo celo vinsko kupčijo. Pri velikem prometu so ti ceneji, pa prav dobro shajajo in so sem pa tja vinskemu prometu v veliko korist. Toda zasebnik, ki zasleduje svojo lastno korist, je le zasebnik. On ne upošteva vedno najbolj koristi vinorejcev temveč večkrat raje dela v blagor kupeca.

Kletarske zadruge imajo namen posredovati in sicer vino ali že grozdje od svojih članov prevzeti, grozdje v vino podelati, z istim po kletarskih pravilih primerno ravnati, ga spraviti v dober stan in ga z raznimi kupčijskimi sredstvi razpečavati. Ustroj teh zadrug je lahko različen in sicer ali vpošteva bolj tehniko kletarstva, napravljanje in pripravljanje vina ali pa ima svoje težišče v razpečavanju gotovega vina. Seveda je lahko med tema skrajnima smotroma mnogo različnih stopinj in kombinacij.

Delniška ali zadružna podjetja, ki zasledujejo obe imenovani smeri, so umestna zlasti tam, kjer je kletarstvo na jako nizki stopinji ali kjer nimajo vinorejci priprav stiskalnic, posod, kleti itd. za pripravljanje in spravljanje vina. Pri nas nimamo neobhodne potrebe po takih v elementarnih razmere sezajočih zadrugah, ki so pri nas skoraj nemogoče, ker kmetje kakor se je že večkrat pokazalo, grozdje le neradi oddajajo.

(Naprej prihodnjic).

Gospodarske.

Vino ima okus po hlalinah. — Surov, trpek okus v vinu, ki spominja na okus soka, ki se ga dobi iz zmaščenih in oprešanih hlalin, ni nikada posebna lastnost grozdnih vrst ali tipična lastnost vin, pridelanih v nekaterih vinorodnih krajih, ampak je le posledica nepravilnega podelavanja grozda v mošt, oziroma vino. Ta okus dobi vino, če se grozdje ni obrabalo in se ga je pustilo predolgo vreti na tropinah. Pa tudi tedaj dobi vino močan okus po hlalinah, ako so bili valji v mlinu preblizo drug drugega in so zamastili sočne in še ne odvrtele hlaline. Ta pogrešek se da odpraviti iz vina deloma le s pomočjo ponovnega čiščenja z ribjim kletjem ali želatino. Pri črnih vinih se ta pogrešek ne opazi tako zlepa, a da se tudi laže odpraviti s čištilom.

Kako naj se ravna s konji, da se brž ne prehlade? — Marsikateri konj bi se ne prehladil, ako bi se nekoliko bolj pazilo nanj, ko se je močno segrel in spotil ali pa se zmočil na dežju. Če se je pripetilo konju kaj takega, sname naj se takoj oprava, ko je prišel domov in naj se ga do dobra obribble s slamatimi povetki. Ako se pusti, da se moker konj sam ob sebi osuši, se luža, obstoječa iz prahu in vode, na konjski koži presuši in zamaši kožne pore ali ali rupice. Posebno pri konjih, ki se hitro spote, se nabere o toplem in suhem vremenu na koži mnogo nesnage, ki se potem zlepi skupaj. Ako se ta mokra nesnaga ali luža odstrani z ribanjem takoj, ko se je konj vrnil z dela ali s poti, je poznaje veliko laže očistiti konja tudi s štrigljenim ščetjo. Predem se pelje spotenega ali mokrega konja v hlev, naj se zapre vsaj nekatera okna tako, da ne bo stal konj na prepihu.

Zakaj žre žrebe včasih gnoj? — Marsikedaj žre žrebe mesto druge klaje rajše gnoj, sicer pa ne iz razvade, ampak radi nerednega prebavljanja, ki ga prouzroča pogostoma nepravilno krmjenje. V takim slučaju ne izdajo sama zdravila, ampak premeniti je tudi krmo. Navadno pomaga že preemba krme. Skoraj gotovo je krivo temu to, da se poklada žrebetu preveč surovega krompirja in repe, a premalo druge krme. Zato se priporoča, naj se poklada v takim slučaju le prav malo surovega krompirja in naj se oni razrezan krompir poprej izluži. Razrezan krompir naj se dene namreč vsakikrat pred krmjenjem v vodo in pusti v isti od enega krmjenja do drugega. Obenem naj se poklada žrebetu več sena nego poprej in če tega ni, naj se mu daje več rezanice iz slame ali pa pšeničnih otrobov.

Zakaj peša detelja? Pogostoma se zapazi, da detelja od leta do leta vedno bolj peša in celo na takih njivak, na katerih je rastla poprej vedno dobro. Prvo leto, dokler je še mlada, je videti še lepa in čvrsta, prihodnjo pomlad pa že začne pešati in da le revno košnja. V mnogih slučajih so temu krivi živalski in rastlinski škodljivci, ki se polotijo detelje, a vselej ni tako. Ako je rastla detelja prvo leto bujno in čvrsto pa začne vkljub ugodnim razmeram v drugem letu pešati, tedaj smo lahko gotovi, da je temu krivo pomanjkanje redilnih snovi v spodnjih plasteh zemlje ali pa da je bila detelja že preveč pogosto na istem prostoru. Če je

rastla detelja prvo leto bujno in čvrsto, sklepamo lahko iz tega, da je našla takrat v gornjih plasteh dovolj hranilnih snovi. Ker pa poganja detelja korenine globoko v zemljo in ker dosežejo te v drugem letu one plasti, do katerih ni prišel gnoj med oranjem, je jasno, da ne najde tam dovolj hrane. Če se seje deteljo ponovno na eno in isto mesto, se gornje zemeljske plasti izmolzejo in če ne najdejo njeno korenine pozneje v spodnjih plasteh dovolj živeža, ne more detelja tudi potem uspešno rasti. Odpomoči pa se da temu, ako na preorano deteljišče sejemo ali sadimo nekaj časa kakšne druge poljske rastline, katerim obenem močno gnojimo z umetnimi gnojili. Zato naj se pa zemlja ob vsakokratnem oranju globoko preorje, da dospje raztrošeni kajnit in Tomaževa žlindra v spodnje zemeljske plasti. Najbolje je, če se gnoji že onim rastlinam, ki rasto na njeni, na katero se misli potem vsejati deteljo in sicer se priporoča vzeti 500—600 kg kajnita in ravno toliko Tomaževe žindre. Če bi se gnojilo le s Tomažovo žlindro in ne obenem tudi s kajnitom, bi bila to velika napaka, kajti ravno detelja potrebuje mnogo kalija. Če so dospela umetna gnojila z oranjem globoko v zemljo, takrat se je namen gotovo dosegel, kajti mladi detelji ne bo manjkalo potem v spodnjih plasteh tudi v naslednjih letih redilnih snovi. Da tako ravnanje res odpmore pri detelji, prepričali so se o tem v onih krajih, kjer je detelja pešala vsled prenehanja in izkjučnega gnojenja s samim hlevskim gnojem.

Pri telkah in smrekah naj se ne odrezava vej nikdar tih debela ali na vejni prstan, ampak naj se pusti 1—2 cm dolg palec ali rogelj. S takim odrezavanjem vej se prepreči izcejanje smole iz debela, katero drevo šibi. Seveda ne izgleda tako rogljasto drevo nič kaj lepo, ti roglije se pa kmalu posuše in če le nekoliko udariš pozneje po njih, se odlomijo, tik vejnega prstana in rane se potem kmalu zacelijo. Če puščaš roglje, ni se bati, da bi pričelo deblo pri odrezani ali odsekani veji gniti, kar bi se pa v nasprotnem slučaju zgodilo. Taka debela, ki so nagnata, pa niso veliko vredna.

Lastovka pokončevalka mrčesa. Vzemimo, da leta lastovka nekako od 6. ure zjutraj do 6. ure zvečer okrog ter lovi mrčes in da prinese mladičem vsako uro po desetkrat, znaša to na dan 120 krat. Naj prinese vsakikrat najmanj 10 mrčesov svojim mladičem, tako požro samo ti, brez starih, 1200 na dan, 36.000 na mesec ali v 6 mesecih vsega skupaj 216.000 mrčesov. Če je v vasi le 100 parov lastovk, tako požro v dotičnem okolišu v enem poletju ali v šestih mesecih skoraj 1 1/2 milijona mrčesov, če ne več.

Na čem se pozna, ali je žilski solitar pristen ali ne? Čilskemu solitru primešavajo včasih kuhinjsko sol, katere se ne dajo razločevati s prostim očesom. Da se to dožene, naj se dene nekoliko solitra na kako kovinsko ploščo in drži nad žrjavico. Ko se je plošča segrela, se žilski solitar v petih minutah mirno raztopi in zgori z višnjelkastim plamenom. Ako mu je bila primešana kuhinjska ali katera druga sol, začne soliter takoj pokati, kakor hitro se je segrel.

Nadaljevanje teksta v prilogi.

Pridni prodajalec,

zmožen slovenščine in nemščine, se sprejme za eno največjih tvrdk proti stalni plači 60—70 K na mesec, odškodnini potnih stroškov in visoki prodajalni proviziji. Kavcija v gotovini ali jamstvu K 600 potrebno. Ponudbe se pošlje upravi „Štajerca“ pod „Lebensstellung“. 823

gostilna z posestvom

na Koroškem pri farni cerkvi ob železniški postaji ter je tudi zraven premogokop, oddaljeno samo 2 postaji od Celovca. Hiša je ednonadstropna poleg je naravna prostorna skalna klet, kar bi bilo zelo pripravno za večjega vinogradnika ali vinskega trgovca. Kupci naj se blagovolijo obrniti na upravnništvo „Štajerca“ v Ptuj. Naprodaj je 816

Pozor kmetje in tkalci!

En pakelc pavoljnega blaga iz ces. kralj. pavl. predilnice in tkalnice v Ljubljani, stare vage 10 šten kakor običajno košta pri meni samo 4 K 06 h ali 2 g. 3 K. En pakelc izvrstnega istega druge vrste istotako 10 šten stare vage 3 K 70 h ali 1 g. 85 kr. Naj nobeden tkalec ali kmet ne zamudi, da bi si nabavil to blago od mene. Iz varaždinske tovarne: platno za plahte in za vsako rabo 156 cmt. široko meter samo 1 K, eno krono. — Platno 75 cm. široko, dobre vrste, 44 h meter. Priporočam svoje bogato skladišče manufakturne robe kakor kocene in dekne, ženske in moške konfekcije, klobuke, čevlje, potnih potrebščin, igrače, galanterijske in pomodne robe in vozove za otroke. 815

„Varaždinska cenost“, trgovska hiša, **Lazar Deutsch**, Franjovački trg br. 6. Telefon br. 42.

Mlado kravo,

dobro za molžo, kupi W. Blanke v Ptuj. 826

Učenec

se sprejme s popolno oskrbo (obleko) v moji zelo dobri hiši. Vpraša se v pekariji F. Wilding, Gaisers' Mlg. Leoben. 763

Lepo posestvo

z zidano hišo in gospodarskim posojem blizo kolodvora v Mestinjem se proda. Več pove g. Tomaž Smeš, Šmarje pri Jelšah. 814

Viničar

s 3 delavskimi močmi, ki so zmožni delati nove nasade, se sprejme. Naslov pri upravi „Štajerca“. 818

Pridni pekovski učenc

se sprejme na tri leta v učenje, zelo dobro hranilo in tudi obleko dobiva pri meni. Joh. Hofer, pekarija, Mürzschlag (Obersteier). 822

Izgubil

se je pes z dolgimi ušesi, odrezanim repom, noge, prsa in polovica glave belo-pisani, čuje na ime „Rigo“. Odda se proti dobri odškodnini v Ptuj, Brandgasse 3. 817

Pohištva!

v veliki zalogi, kakor tudi matrace, divani, otroče postelje, posteljne vloge, podglavulke itd. itd. po najnižji ceni, tudi na obroke, priporoča P. Srebre v Mariboru, Tegetthoffova cesta 23. 642

Lepo posestvo

se proda, 1 uro od Maribora, obstoji iz 4 stanovanj hiš, 4 gosp. poslopij, 3 orali vinograda, 12 oralov izprašenega gozda, drugo sadonosni travniki in polja, na lepi cesti, lahki dovoz, z živino vred, z mostom in krmo; cenilna vrednost 40.000 K. Polovica lahko ostane. Vpraša se pri g. Georg Lendler, Maribor, Kärntnerstraße Nr. 6. 819

Najbolj koristno božično darilo

se dobi le v naših prodajalnah

SINGER ORIGINAL SINGER NAHMASCHINEN

SINGER Co.
akc. dr. za šivalne stroje
Ptuj, Hauptplatz 1. 827

Priznано najboljše

Brane (Eggen), valčne, STROJI za kositi za travo, deteljo in žitje, Obrača za mrvo, grablje za žetev in mrvo, Preše za mrvo, preše za slamo, Preše za vino in sadje, Hidravlične praše, Mlini za grozdje, reblerji za grozdje, Mlini za sadje, brizgalne za trte in rastline, same delujoče Aparati za sušenje sadja in zelenjav.

Estabrirano 1872. izdelujejo in prodajajo v najnovjši, odlikovani konstrukciji 1050 delaveev. PH. MAYFARTH & Co, fabrike kmetijskih mašin, železne giserlje in parno klavdicno Dunaj 2/1, Taborstrasse št. 71. Natančni ceniki s slikami zastoj. Odlikovan z nad 600 zlatimi, srebrnimi medaljami itd. Išče se zastopnike in naprej-prodajalca.

Učenci

i. s. 1 kolarski, 1 kovaški in 1 sedlarski lakirerski se sprejmejo s 1. januarjem 1900 v fabriki vozov g. **Franz Pergler, Maribor** Mühlgasse 44.

Najboljša pemska razprodaja!

Ceno perje za postelje

1 kg. s'vih šlisanih 2 K; boljše 40 h; na pol belih 2 K 80 h; 4 K; belih mehkih 5 K 10 h; najfinjših, sneženo-belih, šlisa 6 K 40 h, 8 K; 1 kg. flamma (njen) siviga 6 K, 7 K; belega 10 h; najfinjši prsi 12 K. Ako se vzame 5 K, potem franko.

Gotove postelje

iz krepkega, rdečega, plavega, belega ali rumenega namla 1 tihent, 180 cm. dolg, 116 cm. širok, z 2 glavnima blaznima vsaka 80 cm. dolga, 58 cm. široka, napolnjene z novim, trajnim in flavmastim perjem za postelje 16 K; pol-danne 20 danne 24 K; posamezni tuhenti 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; glavne blazine 3 K, 3 K 50, 4 K. Se pošlje po povzetju 12 K naprej franko. Izmenjava ali vrnitev franko dovolj. Kar ne dopada denar nazaj. S. Benisch, Deschenitz Nr. 2, Böhmerwald. Cenik gratis in franko.

Prilicni nakup!

Gostilna s prenočišči „Elefant“ v Ptuj obstoječa iz 14 sob za tujce, 1 velika ameriške lezene kleti, hlev za konje in svinje, se takoj iz proste roke za 33.000 K proda. Naplaček (Anzahl) 7.000 K. Prezvame se lahko s 15. prosincem 1909. Več se izve pri lastniku g. **R. Wratschko**, štacunar v Ptuj.

Posestvo

na Kanci (Gams) pri Mariboru, 5 oralov, dobro, se da s 1. prosincem 1909 v najem. pisi na g. **M. Lipp**, Gams 35 bei Maribor.

Rane

vseh vrst naj se varu- jejo skrbno pred vsako nečistostjo,

kajti valed te postane lahko najmanjša rana nevarna in vlika. Ze 40 let sem se rabi omehkajočo Prageroko domak žavbe kot zanesljivo obvezno sredstvo. Ista varuje rana zmanjša vnetje in bolečine, vpliva hladilo in pospešuje sploh zdravljenje.

razpošilja se vsak dan 1 cela doza 70 vim., 1/2 50 vim. po postji proti naprej-plačilu 3 K 16 vim. se pošlje franko 4 doz, za 7 K pa 10 doz, in to na vse avstro-ogrske stacijone.

Vsa dela zavistkov imajo postavno varstveno znamko.

Glavni depot: **B. FRAGNER, c. k. čvorni liferant, Apoteka »zum schwarzen Adler«** Praga Kleinesseite, Ecke der Nerudagase No. 203. Skladišče v apotekah Avstro-Ogrske.

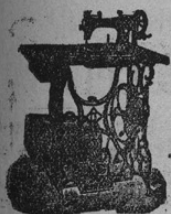
Najbolji mlatilni stroj

Gepeljini za vlačilno živino. - Čiščilni mlinci za žitje, trierji, reblerji za koruzo, Mašine za rezanje krme in rezanje s patent-rolen-ringšmir-lager za najljšji promet, Rez za repo, peči s štedilnim kotljem Pumpe za gnojnico, se vrsti, in sploh vsi poljedelski stroji

s patent-rolen-ringšmir-lager za promet z roke, gepeljnom ali motorjem.

Brata Slawitsch

v Ptuj 104

priporoča izvrstne šivalne stroje (Nähmaschinen) po sledeči ceni:

- Singer A . . . 70 K
- Singer Medium 90 . . .
- Singer Titania 120 . . .

- Kingschiffchen . . . 140
- Kingschiffchen za krojače . . . 180
- Minerva A . . . 100
- Minerva C za krojače in čevljarje . . . 160
- Howe C za krojače in čevljarje . . . 90
- Cylinder Elastik za čevljarje . . . 180
- Deli (Bestandteile) za vsakovrstne stroje. Najine cene so nižje kakor povsodi in se po pogodbi plačuje tudi lahko na obroke (rate). Cenik brezplačno. 106

Hans Wouk

veletrgovina z mešanim blagom, vinom in žganjem

v Poličanih

priporoča p. t. občinstvu svojo bogato zalogo izbornega špicerijskega blaga, kakor fine parne moke, vinberle, cibebe, kave, masti, jedilno olje, petrolej itd. kakor tudi zalogo manufakturnega blaga, štofi, druki, platno itd.

Nakupuje

žitje, jajca, maslo in poljske pridelke.

Nakup in prodaja

dobra pristna narurna vina en gros in dobro pravo žganje en gros in en detail.

Pozor! Čitaj! Pozor!

Slavonska biljevina

Ta je napravljena iz najboljših gorskih zelišč — ter se izvrtno in z najboljšim uspehom uporablja proti zastarelemu kašlju — bolih v prsih, — prehlajenju v grlu, hripavosti, težkem dihanju, astmi — pljučnem kataru, suhem

kašlju, tuberkulozi itd. itd.

Delovanje izborno, vseh siguren. Cena je franko na vsako pošto za 2 steklenici 3 K 40 vin., 4 steklenice 5 K 80 vin., po povzetju ali če se pošlje denar naprej. — Manj kot 2 steklenici se ne pošilja. Prosimo, da se naroča naravnost od:

P. Jurišiča,

eksmarja v Pakracu št. 200 (Slavonija.)

Za bolnike! Za trpeče! Za zdrave!

Proti še tako močnim in zastarelim slučajem: revme, gihta, boleznij žive, glavino zobobola, bolečin v hrbtu in v muskularnih, bodjenja v strani, bolečin nog napenjanju, se hvali splošno na mnogih klinikah praktično izkušeni, od ca. 1000 zdravnikov priporočeni, takoj bolečine od stranjajoči

Ichtyomentol.

Patent v vseh državah. Večkrat premijirano. Nedošežen v zdravilnem vplivu! Uspeh presenečljiv! Čez 15.000 zahvalnih pisem. — Edina razpošiljatelj in fabrika:

Kemični laboratorij apotekarja

S. Edelmann

Bohorožozany (via Lvov) oddelek 28.

Franko-razpošiljatev od 5 steklenic naprej proti pošiljlatvi 6 K.—, po povzetju 20 vin. več. 10 steklenic franko K 10.—, 25 steklenic franko K 23.—. 653

Giht, revmatizem in astma

se uspešno zdravijo z rabo mojega že leta sem znanega Eucalyptus-olja (avstralsko, narurni produkt). Cena originalne steklenice 1 K 50 h. Popis z mnogimi zahvalnimi pismi zastoj in poštine prosto. Eucalyptus-milo najboljšje sredstvo proti pegami, vimerli, jeternimi znaki in drugim nečistostni obraza. Eucalyptus-bonboni nedosežno zdravilni proti kašlju, oslovskemu kašlju, astmi itd.

Pred ponarejenjem naj se varuje s tem, da se ozira na to varnostno marko. Ernst Hess, Klingenthal i. S. Dobi se tudi v Ptuj 736 apoteka „zum Mohren“ H. Molitor.

Pozor, gospodje in gospodične!

V svoji lekarniški praksi, ki jo izvršujem že več nego 30 let, se mi je posrečilo iznajti najboljšje sredstvo za rast las in proti njih izpadanju — KAPILOR št. 2. Povzroča, da postanejo lasje dolgi in gosti, odstranja prahnaj in vsako kožno bolezen na glavi. Naročila naj bi si ga vsaka družina. Imam premnogo zahvalnic in priznanic. Stane poštnine prosto na vsako pošto lonček 3 K 60, 2 lončka 5 K. Naroča naj se samo od mene pod naslovom

PETER JURIŠIČ

lekarnar v Pakracu šte. 200 v Slavoniji.

„Triumpf“ Brez konkurence! Ni bazarsko blago Najviše odlikovanje: Odlikovana z veliko zlato medaljo, s častnim križcem, Dunaj 1904.

3 mesece za 1 krono.

Povsod luč

samo znovo popravljen, edine res rabljivo in zanesljivo električno žepno lampo, znamka „Triumpf“ kajti mi garantiramo, da zamorete svetiti s to lampo, kalero napolnite le enkrat, pri vsakodnevni kratki rabi skozi 3 mesece. Tisočkrat najboljšje dokazano. Ni igrača ali krama brez vrednosti kakor podobni fabrikati. 707

Absolutno brez nevarnosti

se lahko in brez težave v žepu nosi. Neodvisna od vetra in vremena. Se lahko rabi; baterija se da izmenjati.

Nedoseženi efekt svetlobe! Najdaljše trajanje!

- Cena ene kompletne lampe . . . . . K 3.—
- 3 komadi . . . . . K 8-10
- Z povečevalno linzo 1 komad . . . . . K 4.—
- 3 komadi . . . . . K 10-80
- Dvojno-močne nadomestne baterije komad . . . . . K 1.—
- Z trajnim (Stell-) kontaktom (obe roki prosti) kom. K 4.— in K 5.—
- Z pripravo za obesiti in trajnim kontaktom posebno praktično komad . . . . . K 5.— in K 6.—

Edina razpošiljatev proti povzetju samo po „Export-Union“ Abt. 92, Dunaj 55.

Popolni ceniki tudi vseh drugih enakih predmetov zastoj in franko.

Pravo domače platno

za rjuhe in obleko priporoča vedno v veliki zalogi trgovina

Brata Slawitsch v Ptuj 696

Meščanska parna žaga.

Na novem lentnem trgu (Lendplatz) v Ptuj zraven klanice in pinarske hiše postavljena je nova parna žaga vsakemu v porabo. Vsakemu se les hlodi, itd. po zahtevi takoj razžaga. Vsakdo pa sme tudi sama oblati, vrtati in spahati i. t. d. 58

Čevlje!

Priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih obuval, kakor moških, ženskih in otročjih čevljev domačega in tovarniškega dela po vsakovrstni ceni. Vse to se dobi in kupi pri gospodu Ivan Berna, Gospodska ulica št. 6 v Celju. 408

Bukovi les v polenih,

nekaj vagonov od Saldenhofna prodaja 790 Franz Cleinsch, Tvimberg na Koroškem.

!!puške!!

Lancaster od K 26—, flobert-puške od K 8-50, pištole od K 2, samokresi od 5—, Popravljanje po ceni. 587

Cenik s slikami franko.

F. Dušek, Opočno

št. 104 na državni železnici, Češko.

Min in kovačnica z gostilno 807

in malim gospodarstvom v trgu Vuzenice (Saldenhofen) se po ceni prodaja. Cena 15.000 K. Vpraša se pri g. Essig v Vuzenici (Saldenhofen).

Oženiti

809

se želi mladenič in to na malo posestvo; star je 29 let in zmožen slovenskega ter nemškega jezika; denarja ima 1.800 K gotovega kapitala. Prednost imajo dekleta od 21. do 29. leta ali vdove brez otrok; pošten in marljiv je. Vpraša se pod št. 102 v upravnistvu »Stajerca«.

Prostovoljna sodnijska prodaja posestva.

Od c. kr. okrajne sodnje v Velikovecu se po naprosbi ud. dedičev po Tomazu Skofčič vlg. Murko in Pinkesch v sv. Jurju a. W. v zapuščinu zadnjega spadajoča preminičine ter Murkovo posestvo v sv. Jurju E. J. 25 k. obč. Waisenberg javno prodaja. Ta posestva imajo razmerja 45 ha 25 a 71 m² in čisti dohodek od 601 K 42 h; izključje se skupno za 11.990 K in vadij 1.400 K. Največjo ponudbo se od dneva prodaje s 5/1, urestuje; plačati se ima po eni tretini od dneva oddaje vsakih 3 mesecev pri tukajšnji sodnji. Kupec zamore tabularne zahtevke v znesku od 9974 K 59 h na račun najviše ponudbe prevzeti. Premičnine se le po ali nad cenjeno vrednostjo proti takojšnemu plačilu odda. Razprodaja se vrši na

ponedeljek 21. decembra 1908

dopoldne ob 9. uri na lici mesta v St. Jurju (St. Georgen a. W.) Ponudbe pod izključno ceno se ne sprejemajo. Na posesti zavarovanim upnikom ostanejo njih rubežne pravice brez ozira na prodajalno ceno ohranjene. Pogoje o dobah in kraju plačila itd. se lahko pri tej sodnji izve.

C. k. okrajno sodišče Velikovec

odd. I. dne 8. 12. 1908.

Gallinger m. p.

Svarilo

pred osleparjenjem!

Opozarjam cenjene čitatelje tega lista, da posnemajo tuji v zadnjem času zopet moje iznater ter da prodajajo navadne plehnate ure, ki se jih dobi povsod po K 3.—, kot prave „železniške Roskopf“ ure, katere prodajam že mnogo let v polno zadovoljnost c. k. državnih železnic, se dobijo le z zgorajšino varstveno marko po moji firmi in so vsa druga naznanila navadne sleparije. Moja originalna „železniška Roskopf“ kosta brez sekundnega kazalca K 7.—, s sekundnim kazalcem K 8.—. 3 leta garancija. Se pošlje po povzetju

Max Böhnell, Dunaj

IV. Margaretenstrasse 27/27

urar, soda, zapris. cenilnik in strokovnjak.

Katalog s 5000 slikami zastoj in poštnine prosto. 692

Predno 705

prosite za osebno, hipotekarno ali realno

posojilo

zahtevajte brezplačni prospekt

Meller L. Egyed, Budapest

XI. Lónyai-utca 7. — Telefon interurban 46—31.

Ceno perje za postelj

ena kila sivoga, šlisanega K 2—, rja pol belega K 2:50, belega K 4—, prima mehke K 6—, visoko prima, najboljša vrsta K 8—, peresje (daunen) sivo K 6—, belo K 10—, od 5 kil naprej franko!

Gotove postelje

iz lesnega, rdece, plave, rumeno ali belega inleta (Nanking), ena tubna, velikost 170x116 cm. z 2 glavnima blazinoma, 80x85 cm., dobro napolnjene, z novim, sivim, čistim, krepkim in trajnim perjem K 16—. Napol-daune K 20—, daune K 24—, tuha sama K 12—, 14—, 16—, glavne blazine K 3—, 2:50, 4—, pošlje po povzetju, zavoj gratis, od K 10— naprej franko 728

Max Berger, Deschenitz št. 229, Böhmerwald.

Kar ne dopade, denar nazaj ali izmenjava. Cenik zastoj in franko.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro po ceni in
za najhitro potovati naj se obrnejo
na **Simon** in **Himetza**
v Gubjani Klečevorske ulice 26.
Kšahovstrua. Pojasnila daje brezplačno.

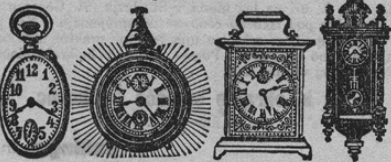
V ptujskem mestnem soparnem kopališču

dobijo odsihmal kopele s hlapenom po sledenih jako znižanih cenah. Vsak navaden dan ob 1 uri popoldan in vsako nedeljo in vsak praznik ob 1/2 uri predpoldan za 60 vin. (30 krajcarjev.)

Vodstvo ptujkega mestnega kopališča (Pottauer Badeanstalt).

5000 ur zastoj

catalog pošljem vsakomur brez plačila zastoj in prosto.

Rok. pat. 8—	Budilnica 2:40	J. budilnica 6—	Ura na pen. delj 70 cm. 7—
Šeb. Rok. 8—	Svetla cif. 8—	Schlag. 8—	Stolp. zvon. 5—
Zel. b. Ros. 7—	Stolp. zvon. 5—	Godba . 10—	Zbudilnica 10—
Šeb. dvojni mantal 8—	Kuhinj. ura 8—	6 valkov . 12—	Z godbo . 12—

Original Omega, Schaffhausen, Glashütte, Helios, Amalfa, c. k. izdelano, od K 13—; srebrno in zlato blago po originalnih fabriških cenah. 3 leta garancija. Izmenjava ali denar nazaj.

Max Böhnel, Dunaj

IV. Margaretenstrasse 27/27 v lastni hiši.

Zapriseženi centelji in strokovnjak. Največja in najstarejša trdika. Osnovana l. 1840.

5000 slik-katalog zastoj in poštnine prosto. 694

Pozor! Čitaj! Pozor!

Pakraške želodčne kapljice.

GESUNDHEIT DEM KRANKEN. STÄRKE DEM SCHWACHEN.

Staro slovito, izvrstno delujoče sredstvo pri boleznih v želodcu in čreveh, — osobito se priporočajo — pri zaprtju in nerednem odvajanju — pehanju, — kongestiji — pomanjkanju teka, krčih itd. Nedoseženo sredstvo za vzdržanje dobrega prebavanja.

Delovanje izvrstno, vseh siguren. Cena je za 12 steklenic (1 dvanajstletnica) 5 K franko na vsako pošto po povzetju ali če se pošlje denar naprej. Manj kot 12 steklenic se ne pošilja. Prosimo, da se naroča naravnost od:

P. Jurišiča,

lekarnarja v Pakracu št. 200 (Slavonija).

578

Izdajatelj in odgovorni urednik: Karl Linhart.

Budilnica s stolpovim zvononjem K 6:50

z zvonovi kakor v stolpu

I-a kvaliteta, 3 oteži, bije cele in polovične ure, budi z močno glavnim stolpovim zvonom, cifernica ki sveti po noči, lepo polirano okvirje, meri 30 cm.

K 6:50

3 leta garancija. Pošiljatev po povzetju.

Max Böhnel, Dunaj

IV. Margaretenstrasse 27/27.

Katalog s 5000 slikami zastoj in poštnine prosto. 690

Pozor, gospodje in mladeniči!

V svoji lekarniški praksi, ki jo izvršujem že več nego 30 let, se mi je posrečilo iznajti najboljšo sredstvo za rast brk, brade in proti izpadanju brk in las in to je KAPILOR št. 1. On deluje, da lasje in brke postanejo gosti in dolgi, odstranjuje praljšaj in vsako drugo kožno bolezen glave. Naroči naj si vsaka družina. Imam mnogo priznalic in zahvalnic. Stane franko na vsako pošto 1 lonček 3 K 60 h, 2 lončka 5 K.

Narocajte samo pri meni pod naslovom

Peter Jurišič

lekarnar v Pakracu šte. 200 v Slavoniji.

Gospodska ulica št. 11. — Herrengasse Nr. 11.

Karl Kasper

trgovina z mešanim blagom in ces. kr. skladišče smodnika

v Ptujju šte. 11

priloga pri najnižji ceni: kavo surovo in žgano, olje, riž, sladkor, čaj, rum, vonjave, petrolej, mlo, kakor vsakovrstno drugo špecerijsko blago; nadalje priporoča raznesilni smodnik, črni in ružjavi smodnik za lovce, posebno fini lovski smodnik v škatlah, drobni svinec, kapice, patrone za puške in revolverje i t. d. — Glavna zaloga **Tomazjeve žlindre**, kajnita 40%—no kaljevo sol za gnojenje travnikov, njiv, za jesen in spomlad. — Prodaja žveplenokislega amonjaka in superfosfata za gnojenje vinogradov. — Postržba jako urna in solidna.

Štiri polne dni v Rimu z vožnjo tja in nazaj za 180 kron

Podpisani biro priredi

vožnjo v Rim.

Od Grada dne 2. januarja 1909. 1.45 zjutraj. Prihod v Rim dne 3. januarja 1909 zjutraj.

Odhod od Rima dne 7. januarja 1909 zjutraj. Prihod v Gradcu dne 8. januarja 1909 popoldne.

P. olna oskrba in vedstvo v Rimu. — Vožnja Gradec—Rim in nazaj košta v I. razredu K 320—, v II. razredu K 220—, v III. razredu K 130—. Naznanila in prospekt pri podpisnem biro S. Schwarz, Gradece, Annenstrasse 61. — Vožnja samo v brzovlakih v 2 dni dnevnim prestatkom v Florenci in Benetkah košta 130 kron več. — Naplaček 10 kron, ostanek v obrokih vsaki tečen 10, zadnji obrok se plača pred nastopom potovanja. Vsa plačila na

Konto: S. Schwarz, biro za potovanja Gradece, potovanje v I. razredu K 180. Štiri polni dnevi v Rimu, 1 dan v Florencu, 1 v Benetkah, tja in nazaj 160 K. Konec naznanji 26. decembra 1908.

Hranilnica (Sparkassa)

vlad. državnega mesta Ptuj

Vstanovljena leta 1862.

Čekovnemu računu št. 808051 pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu.

Mestni de- narni zavod.

Giro konto pri podružnici avst. ogersk. banke v Gradcu.

Uradne ure za poslovanje s strankami ob delavnih ob 8—12 ure.

Občjenje z avst. ogersko banko.

priporoča se glede vsakega med hranilnične zadeve spadojočega posredovanja, istotako tudi za posredovanje vsakoršnega posla z avst. ogersk. banko.

Strankam se med uradnimi urami radovoljno in brezplačno vsaka zadeva pojasni in po vsem vstreže.

Ravnateljstvo.

Tiskal: W. Blanke v Ptujju.